

UNIVERSITETET I OSLO
DET HUMANISTISKE FAKULTET

IKT og lokaldemokratiet

av Eli Skogerbø

Resultater og fremtidig forskningsbehov.

KIM-konferanse 30-31 mai, Lysebu.

IKT og lokaldemokratiet (ILD)

- Samarbeidsprosjekt mellom HiO, NIBR og IMK/UiO
 - To seniorforskere, to forskere, en stipendiat, flere masterstudenter som vit.ass.
- ILD er finansiert av
 - KIM, UiO, HiO, HiVestfold
 - Delprosjekter er finansiert av IT-Funk, BFD, KR D
- 15-16 artikler i bl.a. *Public Administration*, *Scandinavian Political Studies*, *Local Government Studies*, *Nordicom Review*, *Tidsskriftet Politik/Mediekultur*.
- 2 phd-avhandlinger, en antologi (med Internett i endring, Medieestetikk, Pap), 8-10 mediebidrag, 6-10 populærvitenskapelige foredrag.
- www.iktoglokaldemokratiet.com

Prosjektets problemstillinger

- *Hvordan og i hvilken grad endrer innføringen av IKT vilkårene for politisk deltakelse og kommunikasjon mellom politikere og innbyggere i kommunen?*
- *Bidrar fenomener som e-engasjement og e-forvaltning til å styrke, eventuelt svekke de folkevalgtes stilling?*

Hvilke konklusjoner kan vi videre trekke om tilstanden i e-demokratiet? Er det kontinuitet eller endring som preger bildet?

Datamateriale:

- Fire casekommuner, [Førde](#), [Stavanger](#), [Drammen](#) og [Tromsø](#); ca 65 intervjuer med politikere, administrasjon, journalister, nettdebattanter; 5 surveyundersøkelser over befolkningen i casekommunene, politikere i casekommuner, landsomfattende politikersurvey, ordførere, rådmenn; korte, skriftlige intervjuer med litt over 1000 skoleungdommer; innholdsanalyser av kommunale nettsider og nettdebatter i lokalaviser.

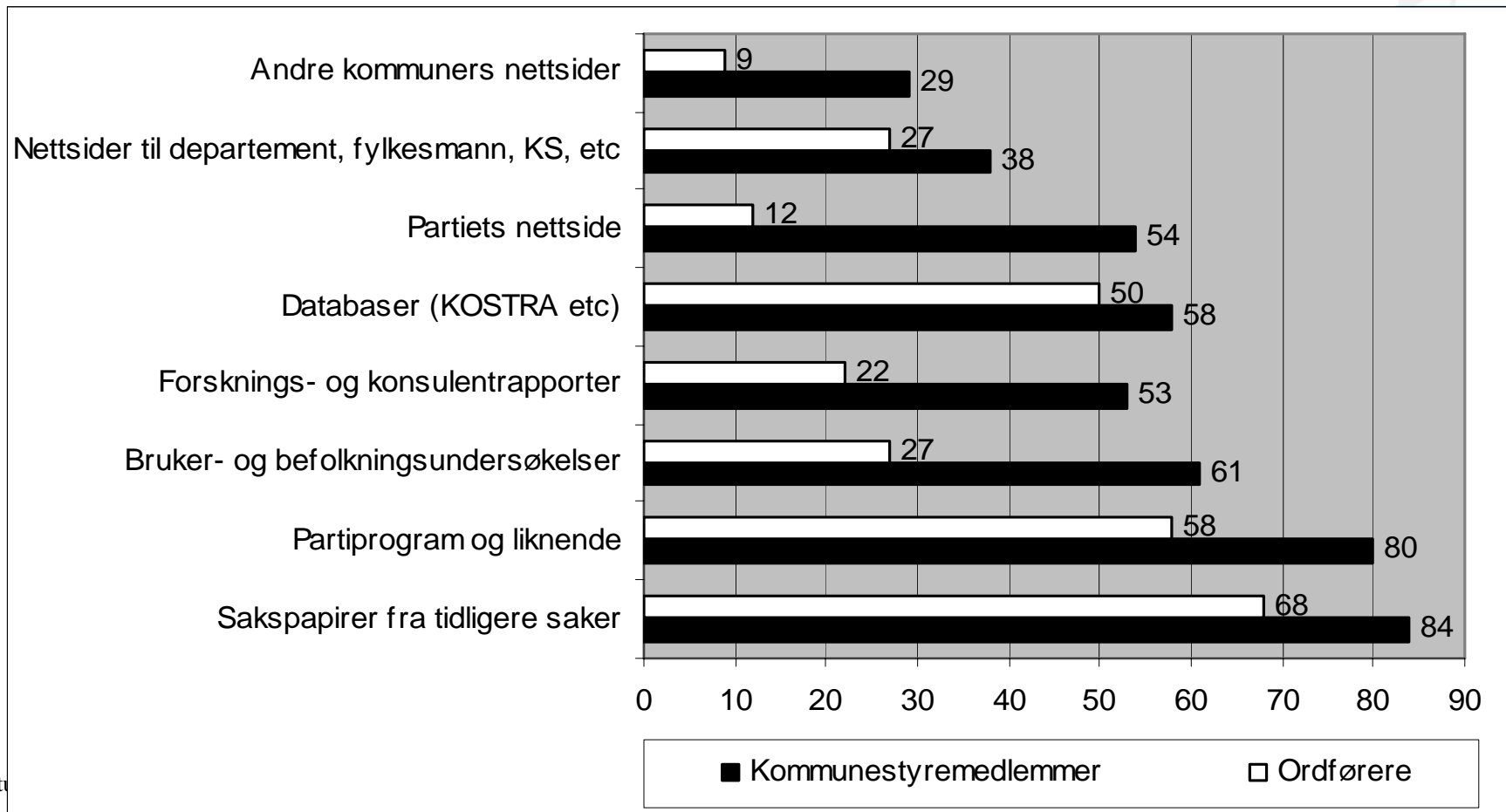

Resultater – med vekt på kontinuitet

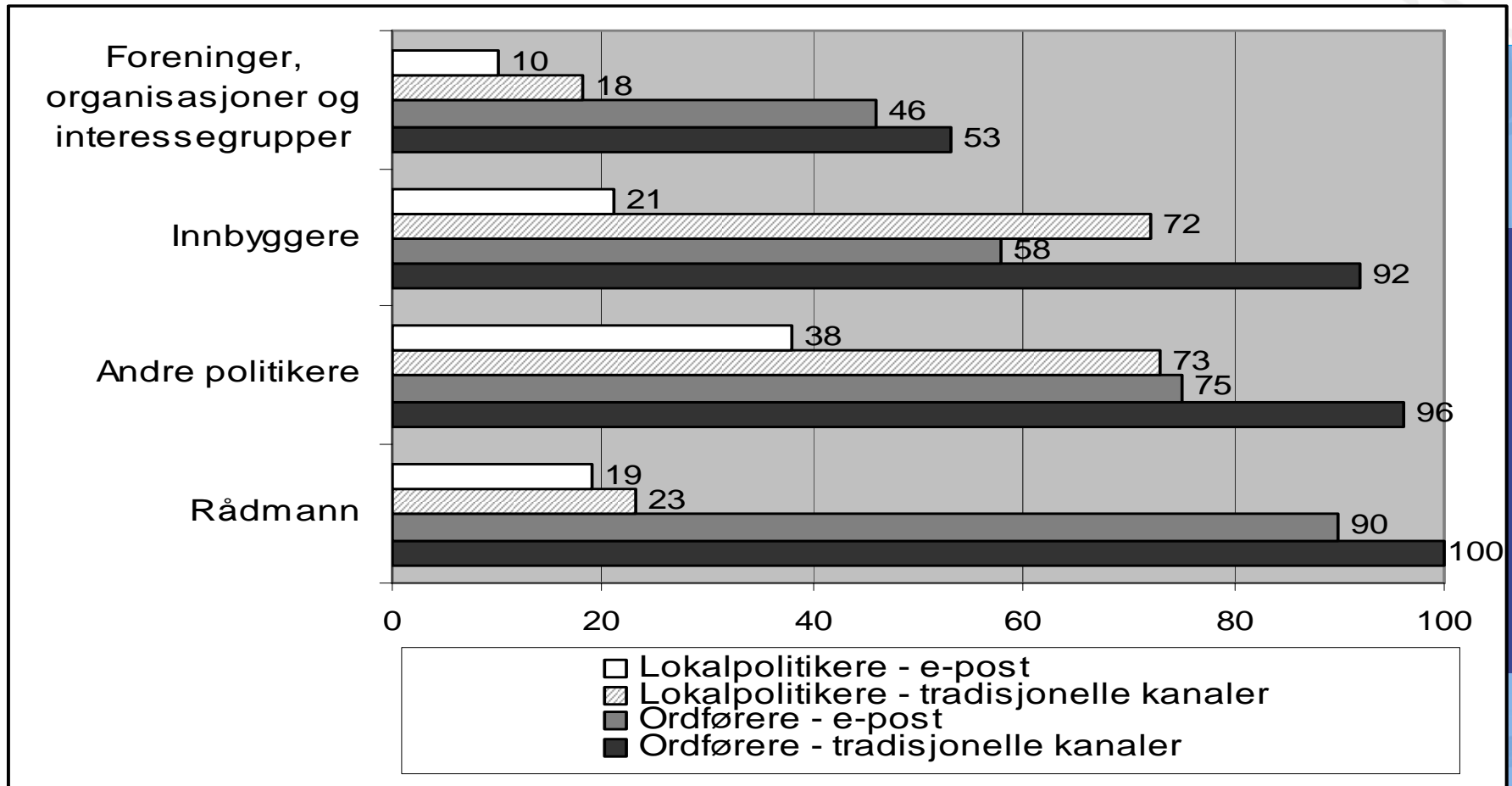
- [Hjemmesider](#) og elektroniske tjenester inngår i [kommunale prosesser](#) med bedre tilrettelegging for folkevalgte, innsparing m.m.
- Ingen tegn til at det blir mindre kontakt mellom folkevalgte og velgere,
 - men ordførerne er muligens enda mer sentrale enn før?
- Databaser som KOSTRA o.l. inngår i og forbedrer informasjon og beslutningsgrunnlag.

Bruker lokalpolitikere IKT til å søke etter alternativ informasjon?

Kontaktmønster (daglig/ukentlig)

Hvilke politikere?

- Ordførere har mer kontakt med innbyggere enn vanlige politikere - gjelder for både digitale og tradisjonelle kanaler
- Alder har ingen signifikant effekt i forhold til kontakt vha IKT.
- Lokalpolitikere med 4 års utdanning eller høyere har mer digital kontakt enn de uten
- Lokalpolitikere i store kommuner har mer digital kontakt enn de i små kommuner

IKT i administrasjonens tjeneste

Av kommunene har, for eksempel:

- ca. 94 % elektroniske journalsystem
- ca. 93 % virksomhetsspesifikke fagsystem
- ca. 80 % dokumentasjonssystem for omsorg
- ca. 40 % elektronisk innsending av data
- ca. 50 % jevnlig brukerundersøkelser
- ca. 93 % e-postforbindelse til administrasjonen

Nasjonalt har vi, for eksempel:

- KOSTRA, bedrekommune.no
- Skoleporten/Elevinspektøren

Politikernes bruk av IKT-basert informasjon

Brukerundersøkelser

Jevnlig gjennomført i... ca. 50% av kommunene

Info. ut til befolkning og/eller politikere i... 80–85% av kommunene (skole og pleie/omsorg)

Politikere som opplever svært/nokså stor nytte 61% av kommunestyrerepr. 32% av ordførerne

Databaser

Politikere som opplever svært/nokså stor nytte av KOSTRA ol. 58% av kommunestyrerepr. 50% av ordførerne

IKT forsterker informasjonsflyt og valgfrihet

- De folkevalgte opplever at de har god informasjonstilgang, og selv kan velge kilder for informasjon.

→ *IKT-tjenester inngår i og forsterker demokratimodeller der informasjon og valgfrihet betones.*

Resultater med vekt på endring

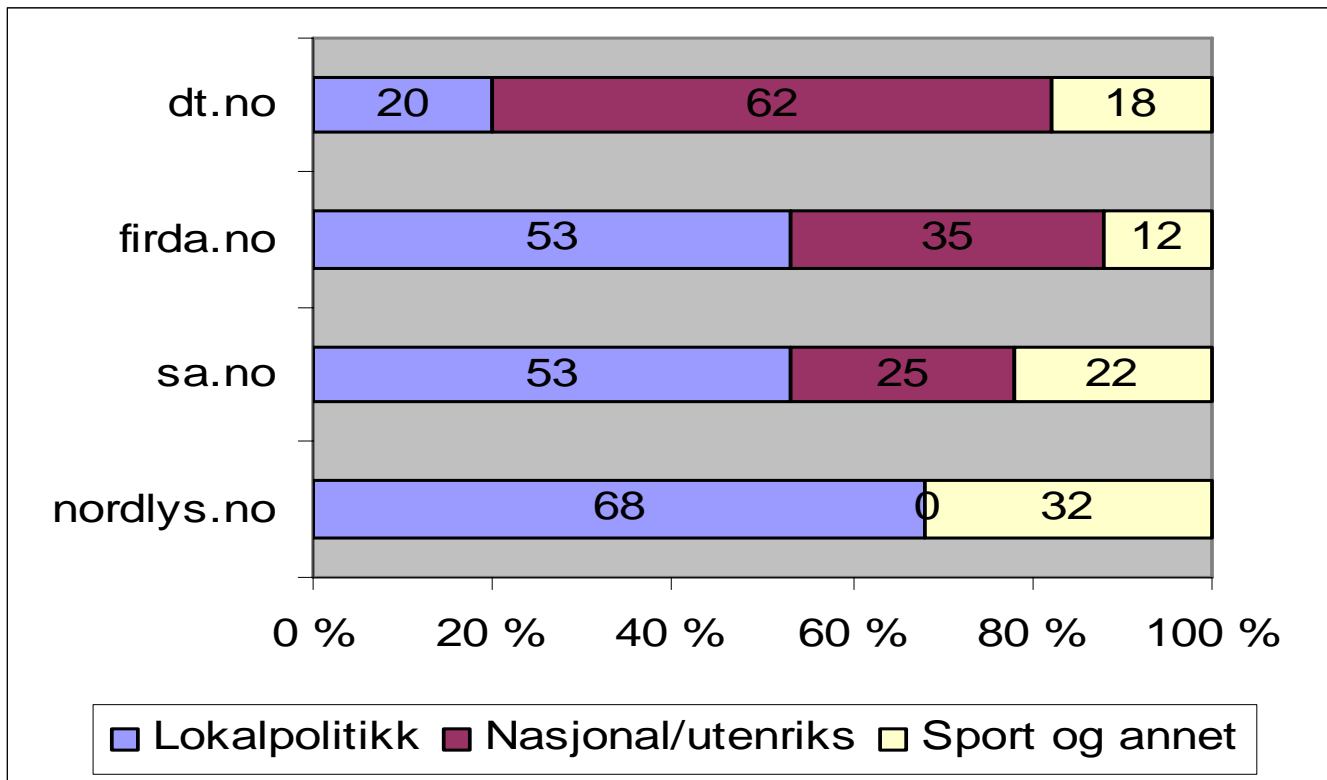
- Utjevning - Bedre og mer kommunal informasjon tilgjengelig for folkevalgte og innbyggere
 - Både kommunens egne hjemmesider og Internett generelt gir tilgang til informasjon som utjevner forskjeller mellom “velgere, folkevalgte, heltidspolitikere og administrasjon.
- Større kontaktflate mellom velgere og valgte
 - Kommunens politiske ledelse og politikerne er mer tilgjengelige (epost og mobil + tradisjonelle kanaler)
 - *Tidligere måtte innbyggerne vente flere uker hvis de ønsket å ta opp saker med politikere, - til de hadde møter i det relevante fora. Nå sender de bilder på mobil, eller MMS, hvis de ser søppel på torget. Eller de sender tekstmelding (ordfører).*
 - Ordførerne har mest kontakt med alle grupper, både via tradisjonelle og nye kanaler – mer sentrale enn før?

Utvidelse av det offentlige rom

- Utvidelse av det offentlig rom – nettdebatter, blogger ...
 - Nettdebattene gir økt mulighet for læring, meningsdanning og meningsbryting også om lokale saker (Se også [Lærer seg debatt på nettet](#), kronikk i Aftenposten 15.1.2007)
 - *hvis målet er å påvirke samfunnutviklingen på sikt, er nok nettdebatter og internettpublisering den mest effektive strategien. Hmm, mon tro om dette er en av grunnene til at "høyt utdannede yngre menn" er overrepresentert i nettdebatter? Kanskje forstår de noe som artikkelforfatterne ikke gjør? (Anders, [Aftenpostens nettdebatt 8.1.2007](#))*
- Nettdebatter/nettforum er tjenester som i form er innrettet mot deltakelse, men det betyr ikke at det er høy deltakelse.

Diskuteres lokalpolitikk på nett?

Nye deltakere og temaer?

- 6 prosent av befolkningen har postet innlegg i lokalavisenes nettfora
- Politikere deltar i større grad enn resten av befolkningen
- Stort sett forlengelse av debatter i media
- Andre aspekter og argumenter vektlagt
- Noen helt egne temaer
 - Som ikke når opp på medias dagsorden
 - Politisk ukorrekte temaer/meninger

Når diskusjonen ut?

- Nettdebattene når en avgrenset del av befolkningen...
 - Politisk aktive menn
 - Flere der det skjer noe – eks. i Stavanger og Drammen
- ...og en del politikere
 - Flere i Stavanger og Drammen
- Diskusjonen når en del av befolkningen og en større del av politikerne, men leserbrev har suverent lengst rekkevidde.

Mangefasettert deltakelse...

- Nettdebatter er bare delvis *politisk* deltakelse, de er også underholdning, fritidssyssel, tidsfordriv, sosialt virtuelt samvær m.m.
 - *Man bør først og fremst se på debatten i fora som en form for underholdning” (olavt, [Aftenpostens debattnettsider 8.1.2007](#)).*
 - *Jeg deltar fordi jeg er mer enn normalt samfunnsengasjert, pluss at jeg ikke har noe bedre å finne på når jeg er på jobb (Andreas, intervju).*
- Nettdebattene må analyseres ***på sine egne premisser*** – det er altfor enkelt å avvise dem som søppel, - da avviser vi også menings- og erfaringsmangfoldet de vitner om.
- Samtidig: nettdebattene oppfyller ofte ikke kravene vi vanligvis setter til demokratisk dialog (først og fremst fordi deltakerne er anonyme).

Nettdebatter er kvasioffentlige rom

- Nettdebattene er et kvasioffentlig rom, både for deltakerne og for leserne,
 - men de leses av aktører som opptrer i offentlige rom og som av og til tar med seg meninger videre.

→ *Nettdebattene representerer en utvidelse av ytringsfriheten og meningsmangfoldet.*

De gir mulighet for økt deltakelse, men er ikke alltid eksempler på rasjonell politisk samtale.

Konklusjon: kontinuitet eller endring?

- Vi finner få indikasjoner på at ny teknologi i seg selv øker deltakelsen eller bedrer kvaliteten på den demokratiske samtalen – men vi finner utvidelse av det offentlige rom.
- Vi finner mange indikasjoner på at *informasjon og kommunikasjon* utjevner forskjeller.
- I forhold til *kontakt*, ser det ut til de best plasserte (den politiske eliten), de organiserte interessene og de allerede på politisk aktive henter ut mest av gevinsten med IKT (jfr at alder ikke har betydning).

Nettverksdemokratiet ekspanderer?

- Moderne demokratier er medierte demokratier, enten det utøves på nasjonalt er lokalt plan, dvs at mye virksomhet vil utspilles i medier og kommunikasjonskanaler.
- **Men er de også nettverksdemokratier?**
 - “Dersom du ikke er nettverket, er du heller ikke viktig”...
- IKT er til fordel for nettverksdemokratiet og til ulempe for det tradisjonelle konstitusjonelle demokratiet? (Hoff 2006).

Hva vet vi for lite om?

- Hvordan IKT påvirker informasjonsflyt og maktfordeling lokalt (og på andre nivåer):
 - IKT og lokaldemokratiet gir tidsbilder, men vi må vite mer om hvilke prosesser IKT griper inn i og på hvilken måte. Har innføring av IKT f.eks. så stor betydning for lokalpolitikernes arbeidsforhold at de holder lenger?
- Hvordan lokalmediene endres og/eller tilpasses den digitale situasjonen?
 - Svekker eller styrker organgen til nettet lokalavisenes sentrale plass i lokale offentligheter?
- Hvordan makten fordeles mellom uprofesjonelle medieprodusenter og redaksjonenes prioriteringer?
 - F.eks. Hva slags fenomener er nettdebattene og hvorfor er dette et prioritert innhold for mange aviser?
- Hvordan det globale og lokale henger sammen
 - Hvis nettverksdemokratiet styrkes, hvordan påvirker dette lokale styringsformer?